

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ
АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ”**

**Харків
2015**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ
АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ”

(галузь знань 08 “Право”,
другий (магістерський) освітньо-кваліфікаційний рівень,
спеціальність 081 “Право”)

для студентів I курсу денної форми навчання
Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
та господарсько-правового факультету

*Затверджено вченою радою університету
(протокол № 10 від 22.05.2015 р.)*

Харків
2015

Програма навчальної дисципліни “Організація роботи адвокатури України” (галузь знань 08 “Право”, другий (магістерський) освітньо-кваліфікаційний рівень, спеціальність 081 “Право”) для студентів I курсу денної форми навчання Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України та господарсько-правового факультету / уклад.: Т. Б. Вільчик, А. В. Іванцова, Я. О. Ковальова. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 10 с.

У к л а д а ч і: Т. Б. Вільчик,
А. В. Іванцова,
Я. О. Ковальова

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 8 від 15.09.2015 р.)*

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Організація роботи адвокатури України” розроблена з урахуванням того, щоб студенти засвоїли основні положення таких нормативних навчальних дисциплін, як: “Теорія держави та права”, “Конституційне право”, “Організація судових та правоохоронних органів України”, “Господарське право”, “Цивільне право”, “Кримінальне право”, “Кримінальний процес”, “Цивільний процес” та ін. Вона передбачає вивчення питань, що стосуються організації діяльності адвокатури в Україні.

Метою вивчення курсу “Організація роботи адвокатури” є: виявлення значення та ролі інституту адвокатури у побудові демократичної правової держави, його місця серед інших юридичних засобів захисту прав людини; формування сучасного погляду на професію адвоката, вироблення свідомого та відповідального ставлення до майбутньої професії; засвоєння принципів діяльності адвокатури, загальних та галузевих питань організації роботи адвоката, реалізації його повноважень та гарантій адвокатської діяльності; закріплення, розширення та поглиблення знань щодо змісту норм законодавства, яке регулює організацію та діяльність адвокатури; активізація аналітичної діяльності студентів; вироблення навиків самостійного аналізу та тлумачення законодавства тощо.

До програми курсу “Організація роботи в органах адвокатури України” входить вивчення питань, серед яких: історія виникнення та розвитку адвокатури; правова природа інституту адвокатури, його роль та місце у державі; взаємодія адвокатури з державною владою, у тому числі судовою; правове регулювання адвокатської діяльності; участь адвоката у кримінальному, цивільному, адміністративному, господарському та конституційному судочинстві, Європейському суді з прав людини; проблеми реалізації конституційних функцій адвокатури щодо надання правової допомоги, у тому числі безоплатної; організація та діяльність адвокатури у зарубіжних країнах та ін.

Основним завданням курсу “Організація роботи в органах адвокатури України” є: аналіз виникнення та розвитку адвокатури; вивчення законодавчої бази, що є підґрунтям діяльності

адвокатури в Україні; розкриття питань специфіки адвокатської діяльності у Конституційному Суді України, кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному процесах, особливостей організації роботи адвокатури в сучасних правових системах, основних етичних правил поведінки адвоката; дослідження існуючих правових систем адвокатури.

У результаті опанування знаннями, що викладаються в курсі цієї дисципліни, студенти повинні

знати:

- генезу адвокатури України;
- поняття, завдання та проблеми вдосконалення адвокатури України;
- принципи та організаційні форми діяльності адвокатури в Україні;
- етичні засади адвокатської діяльності;
- види адвокатської діяльності;
- умови допуску до професії адвоката та професійні права та обов'язки;
- правові засади надання безоплатної правової допомоги в Україні;
- правові підстави адвокатської діяльності;
- підстави та порядок допуску до адвокатської практики в Україні іноземця;
- підстави та порядок притягнення адвоката до юридичної відповідальності;

уміти:

- орієнтуватися у системі захисту прав та основоположних свобод в Україні;
- будувати захист в кримінальному провадженні або представництво у цивільній справі;
- складати проекти процесуальних документів, необхідних для реалізації повноважень адвоката;
- готувати судової промови й матеріали участі в дебатах;
- обґрунтовано та мотивовано викладати свої думки;
- вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів щодо організації та діяльності адвокатури.

1. Адвокатура як правозахисний інститут

Правова природа та сутність інституту адвокатури. Роль і місце адвокатури України в механізмі захисту прав людини. Виникнення та розвиток інституту адвокатури в Україні. Система законодавчих актів, які регламентують діяльність інституту адвокатури. Міжнародно-правові акти, що регулюють діяльність адвокатури. Принципи організації та діяльності адвокатури. Проблеми подальшого вдосконалення правового забезпечення діяльності інституту адвокатури в Україні.

2. Правовий статус адвоката в Україні

Набуття статусу адвоката в Україні. Організаційно-правові форми адвокатської діяльності. Види адвокатської діяльності. Професійні права та обов'язки адвоката. Гарантії адвокатської діяльності. Адвокатська таємниця та гарантії її дотримання. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Зупинення та припинення права на зайняття адвокатською діяльністю. Адвокатська етика. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України. Органи адвокатського самоврядування.

3. Адвокат у кримінальному провадженні

Процесуальний статус адвоката у кримінальному провадженні та його функції за Кримінальним процесуальним кодексом України. Підстави, порядок і момент вступу адвоката у кримінальне провадження як захисника. Обставини, що виключають участь адвоката-захисника у кримінальному провадженні. Відмова від захисника та його заміна. Порядок тимчасового призначення захисника. Захист на досудовому слідстві: вибір позиції захисту, ознайомлення з матеріалами кримінального провадження. Участь адвоката у проведенні слідчих (розшукових) дій. Участь адвоката-захисника в судовому розгляді кримінальних справ по першій інстанції, його процесуальне становище, права й обов'язки. Підготовка до судового засідання. Правовий статус захисника під час судового розгляду. Права та обов'язки захисника в суді першої

інстанції. Захисна промова адвоката – вимоги, структура та значення. Порядок оскарження рішень суду першої інстанції. Участь адвоката-захисника в судовому розгляді кримінальних справ у апеляційному провадженні. Участь адвоката-захисника в судовому розгляді кримінальних справ у касаційному провадженні. Участь адвоката у перегляді судових рішень Верховним Судом України.

4. Адвокат у цивільному процесі

Правова природа здійснення адвокатом представництва. Права й обов'язки адвоката. Обставини, що виключають участь адвоката в цивільному судочинстві. Організація роботи адвоката при підготовці до участі в розгляді цивільних справ. Структура та зміст позовної заяви. Повноваження адвоката на стадії судового розгляду цивільних справ. Участь адвоката в апеляційному розгляді цивільної справи та оскарженні судових рішень у касаційному порядку.

5. Адвокат у господарському та адміністративному судочинстві

Правова регламентація і підстави участі адвоката в господарському судочинстві. Організація роботи адвоката в ході досудового врегулювання та вирішення господарських спорів. Повноваження адвоката-представника при розгляді господарських справ у суді першої інстанції. Участь адвоката у вирішенні господарських спорів при перегляді судових рішень вищими судовими інстанціями. Правові підстави та умови участі адвоката в адміністративному судочинстві. Повноваження адвоката як процесуального представника в адміністративному судочинстві. Участь адвоката при розгляді справ у суді першої інстанції. Правова допомога адвоката при перегляді судових рішень у вищестоящих судових інстанціях.

6. Особливості участі адвоката в конституційному судочинстві та у Європейському суді з прав людини

Роль адвоката у конституційному процесі України. Організація роботи адвоката при підготовці до участі у розгляді справ Конституційним Судом. Організація роботи адвоката в конституційному судочинстві. Завдання адвоката на стадії виконання рішень Конституційного Суду України. Принцип захисту прав людини в праві Європейського Союзу. Повноваження адвоката при розгляді справ у Європейському суді з прав людини. Особливості доказової діяльності адвоката у Європейському суді з прав людини. Роль адвоката на стадії виконання рішень Європейського суду з прав людини.

7. Організація надання безоплатної правової допомоги

Поняття безоплатної правової допомоги та її види. Надання безоплатної первинної правової допомоги. Система надання безоплатної вторинної правової допомоги. Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги. Управління системою надання безоплатної правової допомоги та її фінансування.

8. Особливості організації роботи адвокатури в сучасних правових системах

Організаційна структура адвокатури Англії. Організаційна структура адвокатури Франції. Організаційна структура адвокатури Німеччини. Адвокатура Сполучених Штатів Америки.

СПИСОК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Монографії

Іванцова А. В. Організаційні форми діяльності адвокатури: монографія / А. В. Іванцова. – Харків: ФІНН, 2011. – 248 с.

Підручники, навчальні посібники

Вільчик Т. Б. Організація роботи адвокатури в Україні: навч. посіб. / Т. Б. Вільчик. – Харків: ФІНН, 2006. – 304 с.

Історія адвокатури України / за ред. Т. В. Варфоломеевої, О. Д. Святоцького. – Київ: Либідь, 1992.

Організація роботи адвокатури в Україні: навч. посіб. / Т. Б. Вільчик, О. М. Овчаренко, А. В. Іванцова та ін.; за ред. І. Є. Марочкіна. – Х.: Право, 2014. – 392 с.

Наукові статті

Вільчик Т. Б. Правова допомога як необхідний аспект доступності правосуддя та права на справедливий судовий розгляд / Т. Б. Вільчик // Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie PRÁVNÁ VEDA A PRAX V TREŤOM TISÍCROČÍ /27. – 28. február 2015. – Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta. – P. 70-75.

Вільчик Т. Б. Реалізація принципу незалежності професійної діяльності адвокатів у взаєминах з державною владою / Т. Б. Вільчик // Вісн. Акад. адвокатури України / Акад. адвокатури України. – Київ: 2014. – Т. 11. – Чис. 2 (30). – С. 63-73.

Нормативні акти

Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятий делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні в Страсбурзі у жовтні 1988 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343

Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 черв. 2011 р. № 3460-VI / Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577.

Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>

Навчальне видання

Електронне видання

ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ
АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ”

(галузь знань 08 “Право”,
другий (магістерський) освітньо-кваліфікаційний рівень,
спеціальність 081 “Право”)

для студентів I курсу денної форми навчання
Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України
та господарсько-правового факультету

У к л а д а ч і: ВІЛЬЧИК Ірина Борисівна,
ІВАНЦОВА Альона Вікторівна,
КОВАЛЬОВА Яна Олександрівна

Відповідальна за випуск *Л. М. Москвич*

Редактор *О. І. Борисенко*
Комп’ютерна верстка *А. В. Старжинської*

План 2015

Підп. до друку 2015. Вид. № 128.
Зам. № 128.